

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра права

Кваліфікаційна робота

**на тему: «ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ АБО
ІНШОЇ НЕЗАКОННОЇ УГОДИ ЩОДО ЛЮДИНИ»**

Допущено до захисту
« ____ » _____ року

Студентки групи Пр 01-19
факультету економіки і права
освітньо-професійної програми
Конституційне і адміністративне право
денної форми здобуття освіти
зі спеціальності 081 Право другий
(магістерський) рівень вищої освіти
Васильченко Дар'ї Сергіївни

Науковий керівник:
кандидат юридичних наук,
доцент Киренко С. Г.

Завідувач кафедри права

(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП.	3
Розділ 1. Торгівля людьми: загальні положення.	6
1.1. Загальна характеристика злочину "Торгівля людьми".	6
1.2. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки злочину, торгівлі людьми передбаченого статтею 149 КК України.	11
1.3. Кваліфікуючі ознаки злочину, передбачені статтею 149 КК України.	18
Висновки до розділу 1.	22
Розділ 2. Інші незаконні угоди щодо людини.	24
2.1. Вербування людини.	24
2.2. Переміщення та переховування людини.	29
2.3. Передача та одержання людини.	30
2.4. Відмежування торгівлі людьми від суміжних злочинів.	32
Висновки до розділу 2.	35
Розділ 3. Протидія торгівлі людьми в Україні.	37
3.1. Принципи протидії торгівлі людьми.	37
3.2. Законодавчі акти щодо протидії торгівлі людьми та іншої незаконної угоди щодо людини.	39
3.3. Організації, які беруть участь у протидії торгівлі людьми.	43
Висновки до розділу 3.	48
ВИСНОВКИ.	52
РЕЗЮМЕ.	58
SUMMARY.	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	62

ВСТУП

Актуальність теми. На даному етапі розвитку країн світу існує чітке розмежування на багаті та бідні країни, а отже і рівень життя населення бідних країн кардинально відрізняється від економічно розвинутих країн. Наприкінці ХХ століття це стало причиною міграції населення, що в свою чергу викликало активізацію злочинців для продажу людей.

Значна кількість випадків викрадення з метою продажу українців спонукала Українську державу до рішучих дій протидії цьому. Таким чином в 1998 році до Кримінального кодексу України було додано статтю 124-1, яка була створена для протидії торгівлі людьми. За відсутності досвіду вітчизняний законодавець визначив диспозицією статті 124-1 дуже близьку до текстів європейського законодавства та міжнародних нормативно – правових актів в даній сфері.

Згодом в 2001 році в прийнятому новому Кримінальному кодексі, було замінено більш доречним визначенням даної статті, що забороняє торгівлю людьми та інші незаконні угоди щодо передачі людини, що прибрало неточності, які були в попередній редакції.

На даному етапі розвитку Українського законодавства, дана норма міститься в статті 149 Кримінального кодексу України, і хоча зміни були внесені суттєві, вона залишається досить складною та неточною для розуміння та законодавчого врегулювання та потребує подальшого вдосконалення.

Недосконале тлумачення злочину торгівлі людьми та іншої незаконної угоди стосовно людини, відсутність всебічного аналізу та дослідження кримінально-правових елементів протидії злочину, а також суперечливості між країнами – негативно впливають на вирішення проблеми торгівлі людьми. Вищесказане і визначило обрання теми магістерської роботи.

Метою дослідження є аналіз становлення і розвитку інституту кваліфікації та протидії злочину торгівлі людьми та іншої незаконної угоди щодо людини.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні завдання:

- визначити поняття «Торгівлі людьми» та інших незаконних угод щодо людини;
- розкрити зміст поняття «Вербування людини» та «Переміщення людини»;
- дослідити поняття «Переховування людьми»;
- визначити поняття «Передача людини» та «Одержання людьми» у законодавстві України;
- проаналізувати проблему торгівлі людьми та засоби протидії їй в інших країнах;
- визначити принципи протидії злочину торгівлі людьми;
- встановити організації, які беруть участь у протидії торгівлі людьми;
- дослідити особливості взаємодії між країнами стосовно припинення торгівлі людьми та інших незаконних угод щодо людини.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері кваліфікації злочину торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини.

Предметом дослідження є теоретико-правові проблеми кваліфікації законодавцем злочину торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складають філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи.

Методи аналізу та синтезу використовувалися у зв'язку з формулюванням поняття «торгівля людьми». Історико-правовий метод використовується при дослідженні становлення поняття торгівлі людьми та процесів створення протидії цьому злочину, як в Україні, так і за її межами. Формально-юридичний – при аналізі змісту правових норм, що регулюють відносини, які виникають у зв'язку із застосуванням норм права, що стосуються торгівлі людьми та інших незаконних угод стосовно людини.

Над дослідженням протидії торгівлі людьми та іншої незаконної угоди над людиною працювали такі вчені-правники: М.І. Хавронюк, П.П. Сердюк, Є.Л. Стрельцов, С.Ф. Денисов, І.П. Бліщенко, В.В. Лунєєв, В.С. Венедіктов, Я.Г. Лизогуб, Ю.М. Гришина, С.В. Дріжчана, Л.Д. Єрохіна, А.С. Довгерт, В.В. Жернаков, О.М. Бандурка, Є.Л. Стрельцов, Л.М. Ентін, С.О. Іванов, Ю.В. Александров, І.Я. Кисельов, В.Л. Костюк, М.М. Клекмпарський, Є.В. Краснов, І.П. Лаврінчук, С.С. Лукаш, М.В. Лушнікова, Н.О. Мельничук, О.М. Обушенко, Т. Парсонс, П.Д. Пилипенко, С.М. Прилипко, В.І. Прокопенко, І.О. Процевський, В.М. Скобелкін, О.М. Бандурка, О.А. Телічко, Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишева, В.І. Щербина, І.Г. Поплавський, В.М. Куц та багато інших.

Розділ 1. Торгівля людьми: загальні положення.

1.1. Загальна характеристика злочину "Торгівля людьми".

Відповідно до сучасного міжнародного визначення, яке знаходиться у статті 3 Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (Палермському протоколі), торгівля людьми визначається, як здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. [2] До поняття експлуатація належать, як мінімум, примусову працю, вилучення органів, експлуатацію проституції інших осіб та або інші форми сексуальної експлуатації, послуги, рабство, звичаї, подібні з рабством, або підневільний стан.

Україною Палермський протокол було ратифікований у 2004 році та відповідно внесено зміни у вітчизняне законодавство.

Особи, які вважаються постраждалими від торгівлі людьми – є громадяни України, громадяни інших країн, або особи без громадянства. На території України органами внутрішніх справ були зафіксовані випадки експлуатації наступних країн: Китай, Казахстан, Киргизстан, Монголія, Філіпіни, Узбекистан, Чехія, Індія, Молдова, Литва, Білорус, Демократична Республіка Конго, Словаччина, Угорщина, Росія. Громадяни цих та інших країн стають об'єктами злочинів з метою сексуальної експлуатації з подальшим примусом до порнографії та проституції, від експлуатації з метою отримання праці в сільськогосподарській, будівельній, хатній та інших сферах, а також з метою вилучення органів.

Відповідно до відомостей Міжнародної організації з міграції, лише у період з 2003 по 2011 роки на території України було надано допомогу 56 іноземцям, постраждалих від злочину торгівлі людьми, і це лише випадки, які були офіційно зафіксовані, а скільки ще не розкритих злочинів та схем вчинених правопорушниками нам невідомі.

До числа найрозповсюдженіших причин міграції належать: економічна нестабільність країни мешкання, безробіття, насилля, бідність, дискримінація, вплив збройних конфліктів та інше. Нерідко громадяни інших країн мають завищені уявлення щодо рівня життя в Україні, гадаючи її повноцінною країною Європейського Союзу. Це хибне враження формується засобами масової інформації: телебачення, інтернет та багато іншого формують наше уявлення про інші країни, яке досить часто відрізняється від реальності. Іншим фактором дезінформації виступають рекрути, так звані вербувальники, які гарантують особам підвищення їхнього матеріального стану через легке працевлаштування в Україні, а також допомогу рідним та близьким в країні їх проживання. Такі вербувальники зазвичай дезорієнтують постраждалих стосовно країн їх направлення, обіцяючи майбутнє проживання в країнах Європейського Союзу з транзитом через Українську державу. Але варто постраждалим виїхати за межі їх рідної країни злочинці втягують їх у різного роду схеми та експлуатації з різними цілями.

На території України органи внутрішніх справ намагаються вживати всіх попереджувальних заходів спрямованих на боротьбу з торгівлею людьми.

Загалом торгівлю людьми можна розглядати як високоприбутковий злочин. Головні фактори, які зумовлюють злочин торгівлю людьми можна звести до основних трьох елементів:

- 1) низький рівень економічного життя в країні походження;
- 2) постійний попит на міграцію за кордом з метою поліпшення економічного становища;
- 3) в країні міграції наявний постійний попит на об'єкти експлуатації.

На території нашої держави людська експлуатація набуває дедалі більших розмірів, по тій причині, що має низький рівень викриття та приносить великі прибутки. Людей, які постраждали від цього злочину куди вигідніше та дешевше утримувати в неможливих для життя умовах, їх майже не годують, змушують до тяжкої праці та інших видів експлуатації, за не великі кошти чи зовсім безкоштовно. Таким чином громадян інших країн, які не обізнані з місцевістю, українськими законами та звичаями набагато легше контролювати та підкорювати собі, а також недопустити їхню втечу та звернення до органів правопорядку.

Відповідно до вище сказаного є вагомі причини вважати кількість експлуатованих іноземців на території України значно більшими.

Основну схему злочину торгівлі людьми складають три елементи:

- 1) вербування – це здійснювані за допомогою обману або примусу дії злочинців з метою схилити об'єкт до бажаних ними дій;
- 2) переміщення – це ввезення в іншу чи переміщення у межах однієї країни особи постраждалої від торгівлі людьми законним чи незаконним шляхом;
- 3) експлуатація – це примус до різних видів діяльності особи.

Таким чином іноземці виявляються втягнутими у злочинні схеми шахраїв, вивезені за межі своєї країни з метою подальшої експлуатації в різних сферах. Оскільки торгівля людьми відбувається на міждержавному рівні, відповідно вона має транснаціональний характер, також злочин може бути скоєний всередині однієї держави, в такому випадку він буде мати внутрішній державний характер.

Правоохоронні органи стикаються з проблемою розмежування злочинів на міждержавному рівні, які дуже схожі між собою, такими злочинами є: торгівля людьми та незаконне ввезення емігрантів на територію країни. В одному та іншому злочині потерпілими є іноземні громадяни. Головні відмінності між даними злочинами містяться в аналізі способу їх вчинення, а саме в трьох елементах: засоби, дії, та мета.

Під засобами у випадку торгівлі людьми мається на увазі не надання торговцями повної та достовірної інформації постраждалим, щодо того з якою метою та навіщо індивідуумів ввозять чи переміщують в інше місце чи країну. А у випадку з незаконним ввезенням емігрантів, мігрант відразу знає про заплановані дії та заходи злочинців, тому обманні елементи відсутні.

Під метою мається на увазі: для злочинців, які торгують людьми, переміщення та в'їзд до місця призначення є лише другою, а не заключною стадією, до якого належать вербування, переміщення та утримання з метою майбутньої експлуатації для отримання наживи. Для перевізника емігрантів переміщення та в'їзд до країни призначення є останньою, заключною стадією, також людина, яка мігрує в країну призначення, хоч і не легально, але знає про всі заплановані цілі правопорушників.

Постраждалі іноземні громадяни могли в'їхати на територію Української держави як законним, так і не законним шляхом.

Зазвичай, торговці людьми відбирають у постраждалих документи, а ті в свою чергу, страждаючи від мовного бар'єру, незнання місцевості та законів не можуть звернутися до правоохоронних органів за допомогою. Саме тому найчастіше виявлені постраждалі від злочину торгівлі людьми не мають документів.

Також дуже важливим моментом є те, що постраждалий може бути біженцем, шукачем притулку, особою, яка потребує соціально або іншого захисту, або особою постраждалою від торгівлі людьми.

На даному етапі розвитку українського законодавства виділяють наступні форма експлуатації постраждалих від злочину торгівлі людьми:

- 1) примусове жебрацтво;
- 2) примусова праця та послуги;
- 3) рабство або звичаї, подібні до рабства;
- 4) примусова проституція;
- 5) інші форми сексуального рабства;
- 6) вилучення органів;

7) підневільний стан.

Таким чином, осіб, які страждають від сексуальної експлуатації змушують працювати в борделях та на вулицях, займатися проституцією, обслуговувати клієнтів в саунах, клубах, барах та інших закладах подібного характеру.

Дедалі більших обертів набирає торгівля органами з метою продажу їх на чорних ринках. На сьогоднішній день найбільш розповсюдженим є вилучення нирок, частини або всієї печінки. За певними ресурсами ціна на чорному ринку однієї нирки сягає від двох до десяти тисяч доларів США, коли реципієнт з країни багатшого походження платить за нирку від ста до двох ста тисяч доларів США. Попит на органи постійно, росте, через відсутність достатньої кількості здорових донорських органів в країнах походження реципієнтів.

Постраждали від рабської експлуатації, зазвичай, використовуються в сільськогосподарських цілях, на шахтах, та інших тяжких примусових роботах. Коли справа заходить за трудову експлуатацію, то мова йде про ненормований робочий час, не людські умови праці та небезпечні для здоров'я умови праці. Таким чином експлуатація у сфері праці може включати в себе елементи фізичного, психічного та сексуального насильства.

Під час будь якого роду експлуатації застосовують наступні механізми контролю постраждалих осіб:

Погрози та залякування стосовно застосування сили до рідних та близьких постраждалих осіб.

Вилучення документів. Після прибуття до країни призначення торгівці людьми, зазвичай, відразу ж забирають документи, що посвідчують особу та проїзні квитки всіх видів, що запобігає втечі постраждалих. Оскільки постраждалі намагаються втекти з країни свого походження з низьким економічним розвитком та не менш високим рівнем довіри до правоохоронних органів, саме тому постраждалі не звертаються відразу, поки ще є така можливість, до правоохоронних органів.

Наступним механізмом контролю є боргова кабала. Вона починає використовуватися ще на стадії вербування. Торгівці людьми пропонують дати гроші в борг постраждалим на витрати по оформленню документів для виїзду за кордон та транспортні витрати, при умові повернення даних коштів із заробітку отриманого в країні призначення. Така схема і створює, так звану, боргову кабалу, що слугує початком для трудової експлуатації.

Також існують додаткові засоби контролю, такі як:

- 1) страх сорому та стигматизації;
- 2) ізоляція в чужорідній країні.

Страх сорому та стигматизації застосовується до постраждалих від сексуальної експлуатації. Правопорушники простими погрозами розповісти все рідним та близьким постраждалої особи контролюють її шляхом бути викритими в роді своєї діяльності за кордоном.

Іншим механізмом додаткового контролю є ізоляція. Постраждалих тримають в закритому просторі чи приміщенні без змоги спілкування чи пересування.

Всі вище перелічені засоби контролю постраждалих від торгівлі людьми запобігають втечі та зверненню до правоохоронних органів експлуатантів в Україні.

1.2. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки злочину, торгівлі людьми передбаченого статтею 149 КК України.

Стаття 149 КК України передбачає кримінальну відповідальність, об'єктом якої є людина, щодо торгівлі людьми або здійснення іншої незаконної угоди щодо людини.

Невід'ємливою ознакою складу даного злочину є предмет злочину. Предметом злочину не є складові частини, тканини чи органи людини, ним являється сама людина. Тому виходячи з вище зазначеного, якщо правопорушники намагаються продати труп людини, чи органи чи інші

складові, такі вчинки можуть бути кваліфіковані лише як замах на торгівлю людиною і це лише у випадку неусвідомлення правопорушниками смерті людини. Якщо, наприклад, жінка намагається вчинити якусь незаконну угоду щодо своєї ще ненародженої дитини, це буде кваліфікуватися як замах на торгівлю людьми.

Об'єктивна сторона злочину проявляється у наступних формах:

- 1) Торгівля людиною;
- 2) Здійснення будь якої іншої незаконної угоди щодо людини;
- 3) Переміщення;
- 4) Вербування;
- 5) Переховування;
- 6) Одержання людини;
- 7) Передача людини.

Стосовно першої форми, а саме торгівлі людьми, охоплюється весь спектр купівлі – продажу людини, тобто цілковита те безповоротна передача та одержання особи за гроші. В даній формі злочину торгівлі людьми злочин вважається закінченим у момент передачі та одержання особи, а також отримання грошей або навіть частини, домовлених раніше, коштів.

Що стосується другої форми злочину, а саме здійснення будь якої іншої незаконної угоди щодо людини, тут мова йде про передачу, отримання, обмін людини за будь які інші, але не грошові послуги, наприклад, передача людини в рахунок сплати боргу.

Злочин вважається закінченим у момент передачі та отримання особи.

Наступна форма – це переміщення. Переміщення – це певні дії спрямовані на зміну місця знаходження людини. Найчастіше дана дія здійснюється вербувальником – особою, яка обманним шляхом втягнула постраждалу особу в подальшу експлуатацію з метою отримання прибутку від постраждалої особи. Також переміщення можуть здійснювати інші особи.

Відповідно до останніх нововведень статті 149 КК України, переміщення є факультативною ознакою злочину. Переміщення вважається закінченим

злочином з моменту остаточної зміни місця потерпілою особою від торгівлі людьми.

Вербування – угода, яка може вчинятися, як добровільним шляхом з використанням обману спрямованого на поліпшення матеріального стану потерпілого, обіцянок та запрошування особи, або примусовим шляхом з використанням шантажу та погроз для подальшої експлуатації та вчинення інших дій стосовно людини, наприклад, передача іншим особам, переховування чи переміщення.

Переховування починається з моменту обмеження потерпілої особи у її фізичних контактах з іншими людьми, а особливо з правоохоронними органами, що знаходить своє вираження у організації приміщення для утримання потерпілої особи та навіть позбавленні волі. Закінченим даний злочин вважається у момент заволодіння та обмеження волі потерпілого.

Одержання та передача людини. Йдеться про незаконну передачу постраждалої особи від одного злочинця іншому, під передачею мається на увазі контроль постраждалою особою. Наприклад, перевізник передає контроль над постраждалою особою іншій особі, яка буде її експлуатувати.

Закінченим даний злочин вважається у момент одержання (передачі) особи.

Для форм, таких як, переміщення, вербування, переховування, одержання чи передача людини обов'язковою ознакою є скоєння дії одним із наступних способів: за допомогою шантажу, обману чи використання уразливого стану особи, а коли йдеться про кваліфіковані склади – з використанням чи погрозою використання насильства чи службового положення.

У статтях 149 та 303 КК України під уразливим станом особи слід розуміти зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям, збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин. [3]

Важливо зауважити, що згода надана особою, яка перебуває в уразливому стані на її подальшу експлуатацію не відміняє кримінальної відповідальності.

Суб'єктивна сторона злочину торгівлі людьми полягає у вині у формі прямого умислу.

Що стосується обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони для переміщення, вербування, переховування, одержання або передачі людини нею є мета перелічених вище злочинів, а саме експлуатація людини.

Також експлуатація людини може бути необов'язковою ознакою суб'єктивної сторони, це стосується форми купівлі – продажу людини.

У першій примітці до статті 149 КК України під експлуатацією розуміються слід розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиновлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність або примусове переривання вагітності, примусове одруження, примусове втягнення у зайняття жебрацтвом, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо. [3] По вищесказаному можна зробити висновок, що перелік видів експлуатації не є вичерпним, а це, в свою чергу, дає можливість застосовувати дану норму при виникненні нових форм експлуатації.

Під сексуальною експлуатацією слід розуміти примусове використання постраждалої від торгівлі людьми особи з метою задоволення сексуальних потреб третіх осіб для отримання прибутку, а також для отримання примусового задоволення власних сексуальних потреб.

Щодо використання у порно бізнесі йдеться про втягнення особи у якості статиста, актора, робочого, тощо у процес виготовлення предметів, які є носіями графічної інформації з метою збуту, які спрямовані на збудження статевої пристрасті шляхом демонстрації безсоромного та цинічного показу життя людей.

Конвенція Міжнародної організації праці (далі – МОП) про примусову чи обов'язкову працю номер 29 зазначає, що - «примусова чи обов'язкова праця означає будь-яку роботу чи службу, що її вимагають від якої-небудь особи під загрозою якогось покарання і для якої ця особа не запропонувала добровільно своїх послуг.

Проте термін примусова чи обов'язкова праця в розумінні цієї Конвенції не включає в себе:

1) будь-яку роботу чи службу, що її вимагають на підставі законів про обов'язкову військову службу і застосовують для робіт суто воєнного характеру;

2) будь-яку роботу чи службу, що є частиною звичайних громадянських обов'язків громадян повністю самоврядної країни;

3) будь-яку роботу чи службу, що її вимагають від якої-небудь особи внаслідок вироку, винесеного рішенням судового органу, при умові, що ця робота чи служба виконуватиметься під наглядом і контролем державних властей і що зазначена особа не буде віддана або передана в розпорядження приватних осіб, компаній чи товариств;

4) будь-яку роботу чи службу, що її вимагають в умовах надзвичайних обставин, тобто у випадках війни або лиха, або загрози лиха, як-от пожежі, повені, голод, землетрус, сильні епідемії чи епізоотії, навали шкідливих тварин, комах чи паразитів рослин і взагалі обставини, що ставлять під загрозу або можуть поставити під загрозу життя чи нормальні життєві умови всього або частини населення;

5) дрібні роботи общинного характеру, тобто роботи, що виконуються для прямої користі колективу членами даного колективу і які тому можуть вважатися звичайними громадянськими обов'язками членів колективу при умові, що саме населення або його безпосередні представники мають право висловити свою думку про доцільність цих робіт». [4]

Наступні обставини, зазвичай, свідчать, що певна праця є примусовою:

1. Відсутність трудового контракту або угоди;

2. Застосування до постраждалого психологічного чи фізичного насильства;
3. У вільний від основної роботи час повне обмеження у пересуванні;
4. На час роботи відсутність документів особи;
5. Погрози звернутися до органів влади та видати незаконно перебуваючого робітника;
6. Невиплата заробітної плати повністю або частково;
7. Та інші обставини.

Факт наявності законодавчо закріплених трудових відносин із робітником не обов'язково є доказом відсутності застосування примусової праці.

Відповідно до Конвенції МОП № 182, дитяча проституція та використання у порно індустрії завжди є примусовою працею і входить до переліку найгірших форм примусової дитячої праці. Діти не вважаються спроможними надавати згоду на даний вид праці. [5]

Підсумовуючи вище сказане, особа, яка дала свою згоду на працевлаштування за кордоном, з підробленими документами чи без, не погоджувалася на безоплатну примусову працю, побої чи мордування, та інші умови подібні до рабства.

Також до примусової праці належить примусова консумація. Консумація – це дії працівників розважальних закладів, таких, як бари, ресторани та інші подібні установи, направлені на одержання якомога більшої кількості грошей клієнтів.

Рабство – це становище або стан особи, щодо якої здійснюються деякі або всі повноваження, властиві праву власності. [6]

Під работоргівлею розуміються всі дії, пов'язані із захопленням, придбанням будь-якої особи або групи осіб з розпорядженням ними з метою звернення їх в рабство; всі дії, пов'язані з придбанням раба з метою його продажу або обміну; всі дії з продажу або обміну особи, придбаної з цією метою, і взагалі будь-яка дія по торгівлі або перевезення рабів.

Також відповідно до Додаткової конвенції про скасування рабства, работоргівлі та інститутів і звичаїв, подібних до рабства, від 7 вересня 1956 року до дій подібних до підневільного стану належать:

1) боргова кабала, тобто положення або стан, що виникає внаслідок застави боржником у забезпечення боргу своєї особистої праці або праці залежної від неї особи, якщо належно обумовлена цінність виконуваної роботи не зараховується в погашення боргу або якщо тривалість цієї роботи не обмежена і характер її не визначений;

2) кріпосний стан, тобто таке користування землею, при якому користувач зобов'язаний за законом, звичаєм або угодою жити і працювати на землі, що належить іншій особі, і виконувати певну роботу для цієї іншої особи, або за винагороду або без такої, і не може самостійно змінити свій стан;

3) будь-який інститут або звичай, в силу якого:

- жінку обіцяють видати або видають заміж, без права відмови з її боку, її батьки, опікун, родина або будь-яка особа або група осіб за винагороду грошима або натурою;

- чоловік жінки, його родина або його клан має право передати її іншій особі за винагороду або іншим чином;

- жінка по смерті чоловіка передається у спадок іншій особі;

4) будь-який інститут або звичай, в силу якого дитина або підліток до 18-ти років передається одним або обома своїми батьками або своїм опікуном іншій особі, за винагороду або без такої, з метою експлуатації цієї дитини чи підлітка або його праці. [7]

Усиновлення, яке здійснюється з метою одержання прибутку – здійснена юридична дія шляхом оформлення спеціальним актом одержання на виховання в сім'ю дитини, яка ще не досягла повноліття, на правах сина чи доньки, здійснене з метою отримання вигоди або уникнення певних витрат. [8]

Відповідно до статті 24 Закону України «Про охорону дитинства» – усиновлення дитини, яка є громадянином України, іноземцями провадиться,

якщо були вичерпані всі можливості щодо передачі під опіку, піклування, на усиновлення чи виховання в сім'ї громадян України. [9]

Суб'єктом даного злочину є особа фізично осудна, яка досягла шістнадцяти річного віку на момент його вчинення, відповідно до статті 149 КК України яка передає особу, постраждалу від злочину, так і особа, яка отримує, переміщує, вербує та переховує постраждалих від торгівлі людьми осіб.

1.3. Кваліфікуючі ознаки злочину, передбачені статтею 149 КК України.

Як зазначається в частині 2 статті 149 КК України відповідальність за вчинення дій, зазначених у частині 1 статті 149 КК України щодо: 1) кількох осіб; 2) неповнолітнього; 3) за попередньою змовою кількох осіб; 4) повторно; 5) особою, від якої потерпілий був в матеріальній чи іншій залежності; 6) службовою особою з використанням службового становища; 7) у поєднанні з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого чи його близьких або з погрозою застосування такого насильства. [3]

У випадку злочину щодо неповнолітнього торгівля людьми кваліфікуватиметься, якщо постраждалим від даного злочину є особа у віці від 14 до 18 років.

Торгівля людьми кваліфікуватиметься, як така, що вчинена до кількох осіб, якщо вона буде застосована до двох чи більше осіб. В такому випадку умисел ванної особи буде полягати у вчиненні злочинного діяння одночасно до двох чи більше осіб, що відрізняється від повторності, при якій у винної особи кожного разу окремо виникає злочинний умисел до особи чи групи осіб.

В частині 2 статті 32 КК України визначено поняття повторності – це вчинення двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК України. [3]

В частині 1 статті 149 КК України відповідальність за вчинення злочинних дій, службовою особою з використанням свого службового становища, що має ознаки передбачені приміткою 1 до статті 364 КК України та використовує надані їй службою повноваження або виходить за їх межі.

Для правильної та точної кваліфікації злочину торгівля людьми вчиненого з використанням службового становища слід співвіднести дві норми: статтю 364, як загальну та частину 2 статті 149 КК України, як спеціальну.

Відповідно до загальних привал, коли дії правопорушника підпадають під загальну та спеціальну норму – застосовується лише спеціальна.

Лише у випадку наявності кваліфікуючої ознаки передбаченої частиною 3 статті 364, яка не охоплюється статтею 149, а саме вчинення злочину працівником правоохоронного органу, буде наявна сукупність статей 149 та 364 КК України.

Дуже важливим є встановлення умислу службової особи, яка діяла та об'єктивно сприяла скоєнню злочину торгівлі людьми. У разі, якщо така особа повністю усвідомлювала свої дії та вчиняла їх з використанням свого службового становища з метою допомоги чи торгівлі людьми, тоді її дії будуть кваліфікуватися за частиною 2 статті 149 КК України як торгівля людьми з використанням службового становища.

Якщо ж службова особа діяла без усвідомлення своєї ролі у злочині торгівля людьми із скоєнням деяких ознак службових злочинів, тоді така особа може бути притягнута до відповідальності за злочини у сфері службової діяльності, передбачені статтями 364, 365 та 367 КК України.

Під матеріальною залежністю визначається положення, коли основним джерелом доходу та існування особи є матеріальна допомога суб'єкту скоєння злочину, також перебування на утриманні потерпілої особи від суб'єкту скоєння злочину.

Під іншою залежністю мається на увазі шлюбна, службова, залежність усиновленого від опікуна, хворого чи пацієнта від лікаря, тощо.

Насильство, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілої особи чи її близьких це визначення охоплює заподіяння легких тілесних пошкоджень, яке не призводить до короткочасного розладу здоров'я чи втрати працездатності, а також скоєння інших насильницьких дій, таких як завдання побоїв, ударів, та інших.

В частині 3 статті 149 КК України встановлюється відповідальність за вчинення дій, які передбачені в частинах 1 та 2 статті 149 КК України:

- 1) щодо малолітнього;
- 2) організованою групою;
- 3) скоєного у поєднанні з насильством, небезпечним для життя та здоров'я постраждалого або його близьких чи з погрозою застосування такого насильства;
- 4) якщо вони спричинили тяжкі наслідки. [3]

Якщо потерпілою від злочину торгівлі людьми є дитина у віці від до 14 років, такий злочин кваліфікується, як вчинений щодо малолітньої особи.

Поняття злочину вчиненого організованою групою визначається в частині 3 статті 28 КК України, а саме: якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) кримінальних правопорушень, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи. [3]

Під тяжкими наслідками прийнято вважати доведення до самогубства потерпілого чи його смерть, зникнення безвісти чи втрата одного або більше органів чи втрату їх функцій, розлад здоров'я чи душевного стану наслідком якого стала втрата працездатності не менше, ніж на одну третину. Також сюди належить втрата вагітної жінки своєї дитини, понівечення обличчя чи втрата змоги народжувати, захворювання вірусом імунодефіциту, та інші наслідки, які не є визначеними, які суд може визнати тяжкими.

Але частиною 3 статті 149 КК України не охоплюється поняття умисного вбивства потерпілого за обтяжуючих обставин. Даний злочин кваліфікується за сукупністю злочинів , передбачених частиною 1 чи 2 статті 149 КК України або частиною 2 статті 115 КК України.

Висновки до розділу 1.

Торгівля людьми визначається, як здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. [2]

Головні фактори, які зумовлюють злочин торгівлю людьми можна звести до основних трьох елементів:

- 1) низький рівень економічного життя в країні походження;
- 2) постійний попит на міграцію за кордом з метою поліпшення економічного становища;
- 3) в країні міграції наявний постійний попит на об'єкти експлуатації.

Основну схему злочину торгівлі людьми складають три елементи:

- 1) вербування – це здійснювані за допомогою обману або примусу дії злочинців з метою схилити об'єкт до бажаних ними дій;
- 2) переміщення – це ввезення в іншу чи переміщення у межах однієї країни особи постраждалої від торгівлі людьми законним чи незаконним шляхом;
- 3) експлуатація – це примус до різних видів діяльності особи.

Предметом злочину не є складові частини, тканини чи органи людини, ним являється сама людина. Тому виходячи з вище зазначеного, якщо правопорушники намагаються продати труп людини, чи органи чи інші складові, такі вчинки можуть бути кваліфіковані лише як замах на торгівлю людиною і це лише у випадку неусвідомлення правопорушниками смерті людини. Якщо, наприклад, жінка намагається вчинити якусь незаконну угоду щодо своєї ще ненародженої дитини, це буде кваліфікуватися як замах на торгівлю людьми.

Об'єктивна сторона злочину проявляється у наступних формах: 1) Торгівля людиною; 2) Здійснення будь якої іншої незаконної угоди щодо людини; 3) Переміщення; 4) Вербування; 5) Переховування; 6) Одержання людини; 7) Передача людини.

Суб'єктивна сторона злочину торгівлі людьми полягає у вині у формі прямого умислу.

Суб'єктом даного злочину є особа фізично осудна, яка досягла шістнадцяти річного віку на момент його вчинення, відповідно до статті 149 КК України яка передає особу, постраждалу від злочину, так і особа, яка отримує, переміщує, вербує та переховує постраждалих від торгівлі людьми осіб.

Розділ 2. Інші незаконні угоди щодо людини.

2.1. Вербування людини.

В контексті торгівлі людьми вербування має кримінальний характер, оскільки здійснюється за допомогою обману та примусу з метою подальшої експлуатації.

Вербування – це здійснювані за допомогою обману або примусу дії злочинців з метою схилити об’єкт до бажаних ними дій. Під метою мається на увазі: для злочинців, які торгують людьми, переміщення та в’їзд до місця призначення є лише другою, а не заключною стадією, до якого належать вербування, переміщення та утримання з метою майбутньої експлуатації для отримання наживи.

На стадії вербування починає використовуватися один із механізмів контролю, такий як боргова кабала. Торгівці людьми пропонують дати гроші в борг постраждалим на витрати по оформленню документів для виїзду за кордон та транспортні витрати, при умові повернення даних коштів із заробітку отриманого в країні призначення. Така схема і створює, так звану, боргову кабалу, що слугує початком для трудової експлуатації.

Також існують додаткові засоби контролю, такі як:

- 1) страх сорому та стигматизації;
- 2) ізоляція в чужорідній країні.

Вербування – це угода, яка може вчинятися, як добровільним шляхом з використанням обману спрямованого на поліпшення матеріального стану потерпілого, обіцянок та запрошування особи, або примусовим шляхом з використанням шантажу та погроз для подальшої експлуатації та вчинення інших дій стосовно людини, наприклад, передача іншим особам, переховування чи переміщення.

Вербування не обов'язково здійснюється з метою виїзду людини за межі країни її мешкання, досить частими є випадки, коли постраждалі вже знаходячись за кордоном ставали жертвами вербування.

Головну роль в цьому злочині відіграє вербувальник - особа, яка обманним шляхом втягнула постраждалу особу в подальшу експлуатацію з метою отримання прибутку від постраждалої особи. До основних завдань вербувальника належить переконати особи у виїзді до іншого регіону чи до іншої країни, допомогти з виїздом за кордон за допомогою підроблених документів, а в особливих випадках безпосередньо передати до рук покупця чи посередника. Коли вербувальник запрошує особу на виконання певних робіт, точна інформація ніколи не надається, наприклад, потрібна людина для роботи на будівництві, в нічному клубі чи помічник для ведення домашнього господарства. Гарантують харчування та проживання за рахунок роботодавця.

Також обов'язковою умовою є повернення коштів за, так звану, допомогу при виїзді за кордон, та послуги вербувальника тобто фальшиві документи, надання роботи, тощо. Досить часто вербувальники пропонують повернути борг за рахунок виконання майбутніх робіт, що зазвичай є першим кроком на шляху до втягнення людини в боргову кабалу.

Навіть у випадках, коли постраждалому надається робота про яку попередньо йшла мова, умови праці та заробітня плата ніколи не відповідають домовленій.

Найрозповсюдженіші шляхи здійснення вербування:

- За допомогою розміщення оголошення в ЗМІ чи на вулицях;
- За допомогою персональних зв'язків;
- Через фірми, що допомагають з працевлаштуванням;
- За допомогою інтернету;
- Через модельні, туристичні та шлюбні агентства.

Відповідно до статті 149 КК України торгівля людиною, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням примусу, викрадення,

обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, його уразливого стану або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію, - караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років. [3]

В пункті 3 примітки 1 до статті 149 КК України, зазначається, що відповідальність за вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання малолітнього чи неповнолітнього відповідно до статті 149 КК України настає незалежно від того, чи вчинені такі дії з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу чи уразливого стану зазначених осіб або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, використання службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності, або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання її згоди на експлуатацію людини. [3]

Найрозповсюдженіші сфери робіт, пропоновані вербувальниками:

- Сфера обслуговування, офіціанти, бармени, покоївки;
- Сфера розваг;
- Домашнє господарство;
- Догляд за хворими чи особами літнього віку;
- Будівництво та промисловість;
- Сільське господарство;
- Консумація;
- Секс бізнес;
- Шлюб.

Що стосується сфери обслуговування, а саме людей, які влаштовуються на роботу офіціантами, барменами та покоївками, то найчастіше вербують молодих дівчат до Туреччини, на роботу офіціанток, вмотивовуючи це великою кількістю російськомовних туристів. Досить часто звільнення такого бажаного місці доводиться чекати кілька тижнів. Потім дівчата та жінки негайно потрапляють у боргову залежність від їхнього хазяїна, який ставить їх

перед фактом, що розрахуватися з боргами потрібно негайно. Примусово їх змушують надавати сексуальні послуги.

Відповідно до статистики найчастіше пропонована робота за кордоном – це робота танцівницею у нічному клубі. Дівчат відбирають та навчають за 2-4 тижні до від'їзду та обіцяють знайти роботу у високооплачуваному нічному клубі. Реальність полягає у тому, що дівчата справді танцюють, але з метою подальшого відбору у наданні сексуальних послуг клієнтам клубів.

В домашньому господарстві найчастіше пропонують значно більшу оплату за ті ж самі послуги, що і в Українській державі. Але виїхавши а кордон жінки змушують до занять проституцією чи надання інших сексуальних послуг, навіть, якщо жінка влаштується на роботу для ведення домашнього господарства вона часто страждає від сексуальних домагань чи насильства з боку хазяїв дому.

Догляд за хворими та людьми літнього віку. Для цієї сфери залучаються жінки у віці від 40 до 55 років, але також зустрічаються оголошення для молодих дівчат на роботу няньками. Вербувальники обіцяють високу платню, вільний графік та гарні умови проживання. Значна кількість українок працює в країнах Західної Європи доглядаючи за людьми літнього віку. Найчастіше українки мають медичну освіту, що досить високо ціниться в країнах Європи, але оскільки їхня праця там нелегальна це суттєво знижує їхню платню.

У сфері будівництва та промисловості вербують найчастіше сильних чоловіків. Досить часто чоловікам обіцяють значно більшу платню, порівняно з Українською державою, за однакову роботу. А прибувши до країни призначення злочинці відбирають їхні паспорти та примушують до тяжкої ненормованої праці та життя у злиднях. Постраждалі утримуються в бараках поблизу будівництва, нелегальний характер їхнього перебування в країні заважає їм звернутися до правоохоронних органів та змушує далі терпіти порушення їхніх прав.

Для сфери промисловості найчастіше шукають дешеву робочу силу для роботи на фабриках та заводах, які виготовляють нелегальну продукцію.

Власникам таких підприємств досить вигідно наймати незаконних мігрантів на таку роботу, оскільки їм не потрібно створювати гарні умови для праці та проживання, а те що вони працюють незаконно зменшую ризик викриття власника такого підприємства.

У сфері сільського господарства наймаються робітники для виконання сезонних робіт, наприклад, збирання полуниці у Польщі та Італії, чи збирання апельсинів в Іспанії. На дану роботу залучають як чоловіків, так і жінок, працівники розраховують на нескладну роботу за велику зарплатню, а натомість отримують ненормований 18-20 годинний робочий день, перебування в жахливих умовах життя та праці, та харчування фруктами, які самі ж і зібрали.

Інколи чоловікам пропонують роботу із випасу худоби в гірських районах.

У сфері консумації, часто залучають молодих дівчат для танців в нічних ти стриптиз клубів, які після виконання своїх номерів підходять до клієнтів та за допомогою розмов змушують їх купувати та замовляти якомога більше товарів закладу. Злочинці обіцяють дівчатам до 30 % заробітку від сум, витрачених клієнтом, на практиці ж це слугує лише прикриттям для того, щоб клієнт міг замовити не лише напої та їжу, а й задоволення своїх сексуальних потреб.

Для сфери сексуального бізнесу залучають, як правило, молодих дівчат, досить часто вербувальники відкрито пропонують заняття проституцією, кажучи, що така робота є легальною в країні призначення або покривається поліцією, що не є правдою. Як приклад ставляться Нідерланди, де заняття проституцією є легальним. Але вербувальники не уточнюють, що займатися цим можуть лише жінки, громадянки Європейського союзу, після проходження певних процедур. Тому жінки, які їдуть туди з країн колишнього Радянського союзу, займаються цим нелегально, із значно меншою платнею та в гірших умовах.

Досить часто, щоб виїхати на постійне місце проживання за кордон укладають фіктивні шлюби. Іноземні громадяни звертаються до шлюбних агентств, які шукають їм потенційних жінок, шлюбні агентства не перевіряють належним чином іноземних громадян. В деяких країнах, шлюб укладений на території України не вважається законним, тому іноземці одружившись вивозять своїх дружин за кордон, де відбирають документи та продають в сексуальне рабство.

2.2. Переміщення та переховування людини.

Переміщення – це ввезення в іншу чи переміщення у межах однієї країни особи законним чи незаконним шляхом, постраждалої від торгівлі.

Найчастіше дана дія здійснюється вербувальником – особою, яка обманним шляхом втягнула постраждалу особу в подальшу експлуатацію з метою отримання прибутку від постраждалої особи. Також переміщення можуть здійснювати інші особи.

Відповідно до останніх нововведень статті 149 КК України, переміщення є факультативною ознакою злочину. Переміщення вважається закінченим злочином з моменту остаточної зміни місця потерпілою особою від торгівлі людьми.

Досить часто для повної кваліфікації такого злочину, як переміщення необхідна додаткова кваліфікація за статтею 332 КК України, а саме за незаконну переправу іноземних громадян через державний кордон України. Даний злочин має певну суспільну небезпеку, яка полягає в неконтрольованих негативних факторів економічного, політичного та соціального характеру, які є наслідком міграції, яка не контролюється державними органами. Діяльність такого роду ускладнює пошук осіб, які вчинили злочини на території України, а нездатність українських прикордонних органів виявити та запобігти такій діяльності підриває авторитет Української держави на міжнародному рівні.

Перевезення через державний кордон України – це дії направлені на перевезення певної особи чи групи осіб через умовну лінію кордону України з метою уникнення державної реєстрації даних осіб, будь якими способами поза належними пропускними пунктами.

Після прибуття в країну призначення постраждалу особу передають від одного злочинця – іншому, досить часто передача коштів відбувається при самому постраждалому, а він навіть не усвідомлює, що кошти передаються за його майбутню тяжку працю на господаря.

Переховування починається з моменту обмеження потерпілої особи у її фізичних контактах з іншими людьми, а особливо з контролюючими органами, що знаходить своє вираження у організації приміщення для утримання потерпілої особи та навіть позбавленні волі.

Для переховування людини обов'язковою ознакою є скоєння дії одним із наступних способів: за допомогою шантажу, обману чи використання уразливого стану особи, а коли йдеться про кваліфіковані склади – з використанням чи погрозою використання насильства чи службового положення.

Що стосується обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони для переховування, нею є мета злочину, а саме експлуатація людини.

Експлуатація – це примус до різних видів діяльності особи.

До поняття експлуатація належать, як мінімум, примусова праця, вилучення органів, експлуатація проституції інших осіб та або інші форми сексуальної експлуатації, певні послуги, рабство, звичаї, подібні з рабством, або підневільний стан.

Закінченим даний злочин вважається у момент заволодіння та обмеження волі потерпілого.

2.3. Передача та одержання людини.

Наступною та завершувальною стадією є передача та одержання постраждалої особи.

Потім постраждалу особу передають замовнику на цьому етапі і приходить усвідомлення всієї ситуації.

Наступним завданням для злочинців є змусити постраждалу особу коритися та виконувати поставлені перед нею задачі, тому слід розглянути способи впливу та примусу.

Виділяють наступні способи впливу та примусу:

- Боргова кабала;
- Погрози;
- Насильство;
- Шантаж.

Першим способом є боргова кабала. Боргова кабала, тобто положення або стан, що виникає внаслідок застави боржником у забезпечення боргу своєї особистої праці або праці залежної від неї особи, якщо належно обумовлена цінність виконуваної роботи не зараховується в погашення боргу або якщо тривалість цієї роботи не обмежена і характер її не визначений.

Вона починає використовуватися ще на стадії вербування. Торгівці людьми пропонують дати гроші в борг постраждалим на витрати по оформленню документів для виїзду за кордон та транспортні витрати, при умові повернення даних коштів із заробітку отриманого в країні призначення. Така схема і створює, так звану, боргову кабалу, що слугує початком для трудової експлуатації.

Наступним способом є застосування погроз. Правопорушники простими погрозами розповісти все рідним та близьким постраждалої особи контролюють її шляхом бути викритими в роді своєї діяльності за кордоном.

Застосовуються погрози звернутися до органів влади та видати незаконно перебуваючого робітника чи погрози застосування фізичного насильства.

І останній, але не менш обов'язковий спосіб примусу – це насильство. Злочинці погрожують застосувати як психологічне так і фізичне насильство до постраждалого, якщо він не буде виконувати поставлені перед ним задачі.

2.4. Відмежування торгівлі людьми від суміжних злочинів.

Злочин торгівля людьми має бути відмежований від суміжних складів злочинів.

Так, наприклад, передбачений статтею 150 КК України такий злочин, як експлуатація дітей та його склад, застосовується у випадку добровільної праці дитини, яка ще не досягла віку з якого за українським законодавством дозволена праця з метою отримання прибутку.

У свою чергу здійснення вербування щодо дитини з використанням її примусової праці чи надання інших примусових послуг зазначених у примітці 1 до статті 149 КК України має кваліфікуватися, як торгівля людьми. Таким чином злочини спрямовані на укладання договору купівлі-продажу щодо дитини, а також іншої незаконної угоди, переміщення та переховування, передача та одержання також будуть кваліфікуватися за статтею 149 КК України.

Також слід розглянути незаконну передачу дитини за статтею 169 КК України, це здійснюється з метою усиновлення дитини. Дитина передається під опіку, піклування чи на виховання. А виходячи з написаного у статті 149 КК України усиновлення дитини здійснюється для отримання наживи.

Особливої уваги заслуговує сукупність злочинів передбачених статтями 149 та 169 КК України, це усиновлення дитини та втягнення її у злочинну діяльність, примусову працю чи інші цілі, які зазначені у статті 149 КК України та 169 КК України.

Досить часто усиновлених дітей втягують у заняття жебрацтвом, азартними іграми чи іншою злочинною діяльністю передбаченою статтею 149

КК України та не потребує додаткової кваліфікації за статтею 304 КК України, а саме схилення повнолітнього до вимагання грошей. [3]

Що стосується злочинів у сфері моралі та торгівлі людьми, слід розуміти, що передача жінки сутенером клієнтові – не є торгівлею людьми, навіть, якщо жінку передають на кілька днів. Такі злочинні дії кваліфікуються за статтею 302 КК України, а саме як звідництво з метою розпусти.

Створення творів порнографічного характеру, таких як зображення, кіно, відеопродукція, комп'ютерних програм та іншого. Цього стаття 149 КК України не охоплює, тому вимагає додаткової кваліфікації за статтею 301 КК України.

У випадках, коли торгівля людьми пов'язана з переправленням постраждалих через кордон Української держави, наявна допомога у вигляді порад, керівництвом, вказівками направленими на сприяння переправи через державний кордон, у такому разі виникає сукупність злочинів за статтями 149 та 332 КК України. Така кваліфікація зумовлена відсутністю у статті 149 КК України частини, де йдеться про переміщення постраждалих через державний кордон України.

Також слід розглянути випадки пов'язані із трудовою міграцією, наприклад збагачення злочинців, під втягненням постраждалих у трудову кабалу за кордоном, окрім основних ознак кваліфікованих за статтею 149 КК України, також можуть бути кваліфіковані як шахрайство за статтею 190 КК України.

Злочин торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини може мати наслідком чи супроводжуватися додатково вчиненими злочинами, які можуть вимагати додаткової кваліфікації за статтями: 152 КК України (згвалтування), 332 КК України (незаконне переправлення осіб через державний кордон), 357 КК України (викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження) та 358 КК України

(підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів). [3]

Що стосується незаконних дослідів над людиною, трансплантації органів чи тканин, та насильницького донорства, цей злочин повністю охоплюється статтею 149 КК України та додаткової кваліфікації за статтями 142-144 КК України не потребує.

При наявності доказів та матеріалів, які підтверджують зґвалтування, дії злочинців мають кваліфікуватися за статтею 149 та 152 КК України.

Підробка документів з метою вивезення постраждалих осіб від торгівлі людьми кваліфікується за статтею 357 або 358 КК України, оскільки статті 149 та 332 КК України не охоплюють всі особливості цього злочину.

Згідно з нормами міжнародного права, особи, що постраждали від злочину торгівля людьми не притягуються до відповідальності за підробку документів.

Висновки до розділу 2.

Вербування – це здійснювані за допомогою обману або примусу дії злочинців з метою схилити об’єкт до бажаних ними дій. Під метою мається на увазі: для злочинців, які торгують людьми, переміщення та в’їзд до місця призначення є лише другою, а не заключною стадією, до якого належать вербування, переміщення та утримання з метою майбутньої експлуатації для отримання наживи.

Головну роль в цьому злочині відіграє вербувальник - особа, яка обманним шляхом втягнула постраждалу особу в подальшу експлуатацію з метою отримання прибутку від постраждалої особи. До основних завдань вербувальника належить переконати особи у виїзді до іншого регіону чи до іншої країни, допомогти з виїздом за кордон за допомогою підроблених документів, а в особливих випадках безпосередньо передати до рук покупця чи посередника. Коли вербувальник запрошує особу на виконання певних робіт, точна інформація ніколи не надається, наприклад, потрібна людина для роботи на будівництві, в нічному клубі чи помічник для ведення домашнього господарства. Гарантують харчування та проживання за рахунок роботодавця.

Переміщення – це ввезення в іншу чи переміщення у межах однієї країни особи законним чи незаконним шляхом, постраждалої від торгівлі.

Найчастіше дана дія здійснюється вербувальником – особою, яка обманним шляхом втягнула постраждалу особу в подальшу експлуатацію з метою отримання прибутку від постраждалої особи. Також переміщення можуть здійснювати інші особи.

Відповідно до останніх нововведень статті 149 КК України, переміщення є факультативною ознакою злочину. Переміщення вважається закінченим злочином з моменту остаточної зміни місця потерпілою особою від торгівлі людьми.

Перевезення через державний кордон України – це дії направлені на перевезення певної особи чи групи осіб через умовну лінію кордону України з

метою уникнення державної реєстрації даних осіб, будь якими способами поза належними пропускними пунктами.

Після прибуття в країну призначення постраждалу особу передають від одного злочинця – іншому, досить часто передача коштів відбувається при самому постраждалому, а він навіть не усвідомлює, що кошти передаються за його майбутню тяжку працю на господаря.

Переховування починається з моменту обмеження потерпілої особи у її фізичних контактах з іншими людьми, а особливо з контролюючими органами, що знаходить своє вираження у організації приміщення для утримання потерпілої особи та навіть позбавленні волі.

Для переховування людини обов'язковою ознакою є скоєння дії одним із наступних способів: за допомогою шантажу, обману чи використання уразливого стану особи, а коли йдеться про кваліфіковані склади – з використанням чи погрозою використання насильства чи службового положення.

Передача та одержання постраждалої особи здійснюється шляхом передачі замовнику. На цьому етапі і приходиться усвідомлення всієї ситуації.

Наступним завданням для злочинців є змусити постраждалу особу коритися та виконувати поставлені перед нею задачі, тому слід розглянути способи впливу та примусу.

Виділяють наступні способи впливу та примусу:

- Боргова кабала;
- Погрози;
- Насильство;
- Шантаж.

Розділ 3. Протидія торгівлі людьми в Україні.

3.1. Принципи протидії торгівлі людьми.

Принципи протидії злочину торгівля людьми зазначаються в Законі України «Про протидію торгівлі людьми». Стаття 3 цього закону зазначає наступні принципи:

1) забезпечення прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на повагу до гідності, особисте життя, правову допомогу, відшкодування матеріальної та моральної шкоди у встановленому законом порядку; [10]

Даний принцип означає відповідальність держави за своїх громадян, що Україна зобов'язується дбати та захищати своїх громадян, а також гарантувати та забезпечувати права та свободи. Особливо таких прав, як право на особисте життя, повагу до честі та гідності особи, а також обов'язково надавати правоохоронну допомогу, у разі порушення таких прав та свобод людини та громадянина.

Держава зобов'язується відшкодувати завдану їй громадянам матеріальну та моральну шкоду.

2) поваги і неупередженого ставлення до осіб, які постраждали від торгівлі людьми; [10]

Особам, які постраждали від злочину торгівля людьми гарантується право на неупереджене ставлення з боку інших осіб, а також поважне та неупереджене ставлення.

3) конфіденційності інформації про осіб, які постраждали від торгівлі людьми; [10]

Особам, які постраждали від злочину торгівля людьми гарантується право на конфіденційність, тобто їх імена та деталі пов'язані зі злочином не мають бути розголошені та оприлюднені.

4) добровільності отримання допомоги особами, які постраждали від торгівлі людьми, та їх недискримінації за ознаками раси, кольору шкіри,

політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками; [10]

Даний принцип означає право осіб, постраждалих від торгівлі людьми, на отримання допомоги незалежно від їх раси, кольору шкіри та релігійних вірувань.

5) взаємодії органів виконавчої влади між собою, з відповідними органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, та з громадськими і міжнародними організаціями. [10]

Цей принцип означає, що органи виконавчої влади мають співпрацювати між собою для кращої та оперативнішої роботи.

Також виділяють спеціальні принципи протидії, щодо торгівлі дітьми:

1) дотримання прав дитини;

Дане право гарантоване Конституцією України, та Конвенцією про права дитини.

У конвенції про права дитини йдеться про те, що держава мусить забезпечувати в повному обсязі право дитини на соціальне забезпечення та захист від економічної експлуатації. [11] Державами вживаються відповідні законодавчі заходи, щодо праці дітей. Вони встановлюють віковий ценз на здійснення трудової діяльності, вимоги щодо обов'язкових умов праці, робочого дня та ін. [12]

У Пакті про економічні, соціальні і культурні права містяться важливі положення, що стосуються праці неповнолітніх і жінок-матерів. Діти і підлітки повинні бути захищені від економічної і соціальної експлуатації. Застосування їх праці в областях, шкідливих для їх моральності і здоров'я чи небезпечних для життя чи можуть пошкодити їх нормальному розвитку, повинно бути покараним за законом. Держави повинні встановити вікові межі, нижче яких користування платною дитячою працею забороняється і карається законом. [13]

2) повага до думки дитини, яка постраждала від торгівлі дітьми, стосовно заходів, які до неї застосовуються, з урахуванням її віку, стану здоров'я, інтелектуального і фізичного розвитку та інтересів;

В даному принципі йдеться про забезпечення поваги до постраждалої дитини з урахуванням її особливостей, чим і встановлюється відповідне поводження з нею.

3) роз'яснення дитині, яка постраждала від торгівлі дітьми, у зрозумілій для неї формі її прав та обов'язків;

Кожна дитина має дані їй від народження права та обов'язки, задача правоохоронних органів у зрозумілій для дитини формі донести і роз'яснити їх дитині.

4) забезпечення конфіденційності інформації про особу дитини та відомостей, які дозволили б установити дитині статус як такий, яка постраждала від торгівлі дітьми. [10]

Дітям, які постраждали від злочину торгівля людьми гарантується право на конфіденційність, тобто їх імена та деталі пов'язані зі злочином не мають бути розголошені та оприлюднені.

Для більшої ефективності у сфері протидії торгівлі людьми Українським урядом була прийнята постанова «Про затвердження Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року». Дана програма має на меті запобігти такому злочину, як торгівля людьми та збільшити ефективність у розкритті та виявленні цього злочину, а також захистити постраждалих осіб від цього злочину. [14]

3.2. Законодавчі акти щодо протидії торгівлі людьми та іншої незаконної угоди щодо людини.

Законодавчі акти, які встановлюють статус перебування іноземних громадян на території України є: Конституція України, Закон України «Про

правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 року, [30] Кодекс України про адміністративні правопорушення, [31] Кодекс адміністративного судочинства України, [32] Закон України «Про імміграцію» від 07.06.2001 року, [33] Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11.12.2003 року, [34] Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 року, [35] Постанова КМУ від 08.04.2009 року № 322 «Про затвердження Порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства», [36] Порядок оформлення і видачі посвідки на тимчасове проживання, затверджений наказом МВС України від 23.08.2011 року № 602, [37] Постанова КМУ від 01.06.2011 року №567 «Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію», [38] Закон України «Про громадянство України» від 18.01.2001 року, [39] Постанова КМУ від 15.02.2012 року №150 «Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України», [40] та багато інших.

Виділимо наступні правові причини перебування осіб, постраждалих від злочину торгівля людьми на території України:

- Легальне перебування на території України для співробітництва з правовими органами для виявлення злочинців, термін такого перебування для постраждалого – не менше 30 днів;
- Перебування на території України до завершення процедури оформлення постраждалої особи від злочину торгівлі людьми;
- Перебування постраждалої особи постійно чи тимчасово на території України для допомоги правоохоронним органам у розслідування злочину чи допомоги в кримінальному процесі над злочинцями;
- Перебування на території Української держави під час отримання статусу біженця, чи особи, що потребує додаткового захисту.

Перші три види підстав перебування іноземців та біженців застосовуються, лише до тих осіб до яких є достатні підстави вважати, що вони є постраждалими від злочину торгівля людьми на території України. Четвертий вид підстави стосується загально всіх іноземців, біженців та осіб без громадянства, в тому числі і тих, що постраждали від злочину торгівля людьми. Застосовується ця підстава за умов передбачених національним та міжнародним законодавством.

Права людини та громадянина також закріплюються і в міжнародних актах, що є складовою гарантією її захисту. Наприклад, в Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права (1966) [13], у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (1966) [12], Конвенції про права дитини (1989) [11], Конвенції про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами (1949) [15], в Загальній декларації прав людини (1948) [16], та багатьох інших.

Стаття 3 Загальної декларації про права людини зазначає, що: «Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність». [16]

Стаття 4 даної конвенції зазначає, що: «ніхто не повинен бути в рабстві або у підневільному стані; рабство і работоргівля забороняються в усіх їх видах». [16]

В статті 5 конвенції зазначається, що: «ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання». [16]

Для дотримання основоположних прав та свобод людини, які було зафіксовано даною декларацією, Рада Європи у 1950 році прийняла Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та багато інших міжнародних документів, які зафіксували права людини і громадянина. [17]

Країни, що підписали цю Конвенцію взяли на себе обов'язок гарантувати та забезпечувати права та свободи людем, які зазначаються у статті 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Основною гарантією для людей є те, що контроль за дотриманням їхніх прав та свобод здійснюється в усіх країнах-учасниках, які підписали дану Конвенцію.

Для контролю над забезпеченням дотримання державами прав та свобод людини та громадянина був створений Європейський суд з прав людини та Європейська комісія з прав людини.

Також Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод закріплює право громадянина на індивідуальну скаргу проти держави. Саме цим забезпечується захист прав індивідууму.

Дуже важливим документом на шляху до подолання злочинності у сфері торгівлі людьми стала прийнята в 1997 році Гаазька міністерська декларація європейських рекомендацій щодо ефективних заходів по запобіганню та боротьбі з торгівлею жінками з метою сексуальної експлуатації. [18]

Наступним не менш важливим документом у сфері протидії інтернаціональним злочинам стала Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності прийнята 15 листопада 2000 року, [19] яку пізніше доповнили Протоколом про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності. Ця Конвенція передбачає надання взаємодопомоги з метою поліпшення розкриття інтернаціональних злочинів. [20]

Українська держава робить значні кроки на шляху до співпраці з іншими державами для подолання злочинності у сфері торгівлі людьми, незаконною міграцією та організованою інтернаціональною злочинністю.

Співпраця Української держави на міжнародному рівні здійснюється:

За допомогою участі Української держави у міжнародних організаціях по боротьбі з інтернаціональною злочинністю;

Через виконання своїх обов'язків за багатосторонніми договорами укладеними на міжнародному рівні, щодо захисту прав людини та громадянина, у тому числі від торгівлі людьми;

Через укладені міжнародні акти, що стосуються боротьби з інтернаціональною злочинністю.

У сфері протидії торгівлі людьми основну роль та посаду займає Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Основну роль у реалізації державної політики у сфері протидії торгівлі людьми відіграє Міністерство внутрішніх справ України.

Також окремо слід виділити організацію, яка займається виявленням, запобіганням та розслідуванням злочинів інтернаціонального характеру як на території України, так і за її межами – Інтерпол.

Торгівля людьми – це злочин який охоплює не одну країну, а десятки. Тому вирішити та зупинити його на території однієї держави неможливо. Для цього і створюються міжнародні організації із попередження та викриття даного злочину. Міжнародні організації стараються постійно протидіяти цій хворобі націй, оскільки поширення такого явища, як торгівля людьми негативно сказується, як на міжнародному співтоваристві, так і на окремих індивідах, життя та гідність яких ставляться під загрозу.

3.3. Організації, які беруть участь у протидії торгівлі людьми.

Спочатку розглянемо державні органи та структури, які беруть участь і протидії торгівлі людьми.

Першим та основним органом є - консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми, його діяльність регулюється постановою Кабінету Міністрів України «Про консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку,

запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми».
[21]

Цей орган виконує наступні завдання:

1) розглядає пропозиції органів публічного адміністрування виконавчої, наукових установ та громадських організацій щодо визначення пріоритетних напрямів соціальної підтримки сім'ї, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству, вдосконалення механізму забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків, протидії торгівлі людьми;

2) бере участь в розробленні проєктів державних цільових програм, інших нормативно-правових актів стосовно реалізації державної політики з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми, готує висновки щодо доцільності їх прийняття; [22]

3) сприяє поширенню різних форм сімейного виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї тощо). [21]

Наступним, але не менш важливим органом є Міністерство внутрішніх справ України.

До його структури належать різні підрозділи та департаменти, але нас найбільше цікавить підрозділ по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми.

До його завдань належать:

1. Протидіяти торгівцям людьми та будь яким злочинам пов'язаним з незаконною угодою щодо людини;
2. Злочинам пов'язаним з незаконним усиновленням дітей;
3. Злочинам у сфері моралі;
4. Насильницькому, незаконному донорству;
5. Злочинній трансплантації тканин та органів людини;
6. Злочинам пов'язаним із виготовленням та поширенням порнографічної продукції.

Співробітники цього департаменту протидіють злочинам, які пов'язані з торгівлею людьми та іншими незаконними угодами щодо людини. Володіють інформацією стосовно порушених кримінальних справ за статтею 149 КК України, а також просуваються в інформації використанні злочинцями нових методів вербування та примусу постраждалих від торгівлі людьми.

Іншою важливою складовою МВС є Головне управління по боротьбі з організованою злочинністю. Його діяльність регулюється Наказом МВС України від 05.10.2011 № 724 «Про організацію діяльності спецпідрозділів по боротьбі з організованою злочинністю». [23]

Результатом боротьби з торговцями людьми є безпосередня кількість відкритих кримінальних проваджень проти даних злочинців.

Наступною організацією у боротьбі з торговцями людьми є Державна прикордонна служба України. Дії, завдання та обов'язки цієї служби регулюються Законом України «Про Державну прикордонну службу України». [24]

Основні завдання виконувані даною службою зводяться до наступних:

1. Загострення уваги та зміцнення контролю за людьми, які можуть стати потенційними жертвами торгівців людьми;
2. Надання допомоги та сприяння людям, які постраждали від злочину торгівлі людьми;
3. Надання інформації контролюючим органам стосовно підробки документів, незаконного перетину кордону держави та допомога особам при депортації, які постраждали від злочину торгівлі людьми.

Співробітники прикордонної служби надають інформацію про способи та методи нелегального перевезення осіб з метою можливо торгівлі постраждалими, а також інформацію про незаконних мігрантів та способи їхнього перетину кордону.

Міністерство закордонних справ України має головним завданням – захистити права, свободи та інтереси громадян України, а також юридичні особи України зі її межами, а також ведення обліку громадян України, які на

тимчасовій чи постійній основі проживають за межами України. Його діяльність регулюється Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України». [25]

Згідно з цим положенням на МЗС у сфері протидії злочину торгівлі людьми покладено наступні завдання:

1. Сприяти наданню допомоги громадянам України, постраждалим від торгівлі людьми у поверненні додому;

2. Надання інформаційної підтримки та консультативної допомоги громадянам України, які виїжджають за кордон з метою відпочинку, працевлаштування та іншого;

3. Працювати та вдосконалювати процес обміну інформацією між нашою та іншими державами стосовно потенційно небезпечних осіб, які займаються торгівлею людьми.

Цю та іншу діяльність МЗС реалізує через Українські дипломатичні представництва в різних державах.

Наступним важливим органом є Міністерство соціальної політики України. Його завдання та функції затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України». [26]

Міністерство соціальної політики переважно має попереджувальні завдання, такі як:

1. Реалізувати контрольні та наглядові функції за підприємствами, які займаються працевлаштуванням українців закордоном;

2. Здійснювати допомогу із працевлаштування молоді після закінчення вузів, що звертається по допомогу у Службу зайнятості;

3. Надавати профорієнтовані послуги з підвищення кваліфікації безробітних, а також молоді, та інші.

Виконання цих, а також інших завдань, наприклад підготовка договорів однією зі сторін якого є Україна, з питань працевлаштування та соціального забезпечення, займається Міністерство соціальної політики.

Наступним органом є Міністерство освіти і науки України. Воно реалізує свою діяльність на підставі Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України». [27]

Дане міністерство залучене для запобігання торгівлі людьми шляхом забезпечення молоді достойними та гідними умовами праці в Українській державі. Також здійснює роз'яснювальні та попереджувальні співбесіди з молодими людьми, які потрапляють у групу ризику. [29]

Уповноважений Верховної ради України з прав людини.

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» головним завданням омбудсмена є захист прав та свобод людини та громадянина, які затверджуються в Конституції України та міжнародних актах, ратифікованих Україною. Омбудсмен зобов'язується запобігати будь яким порушенням у сфері дотримання прав та свобод людини, а також здійснювати постійний контроль щодо приведення законодавства України у відповідність з міжнародними актами та Конституцією у сфері дотримання основоположних прав людини та громадянина. [28]

Далеко не останню роль займають громадські організації у протидії торгівлі людьми шляхом здійснення превентивних методів.

Ці організації проводять збори та зустрічі з потенційно нестабільними та піддатливими групами населення, які перебувають у групі ризику бути завербованими торговцями людьми.

Міжнародні організації в свою чергу допомагають наданням та обміном інформацією, застосуванням більш прогресивними методами протидії торгівлі людьми.

Також здійснюють фінансування вітчизняних проектів щодо протидії торгівлі людьми.

Всі ці організації, як вітчизняні так і міжнародні покликані запобігти та зупинити торговців людьми, забезпечити права та свободи особи та громадянина в кожній державі.

Висновки до розділу 3.

Принципи протидії злочину торгівля людьми зазначаються в Законі України «Про протидію торгівлі людьми». Стаття 3 цього закону зазначає наступні принципи: відповідальність держави за своїх громадян, що Україна зобов'язується дбати та захищати своїх громадян, а також гарантувати та забезпечувати права та свободи. Особливо таких прав, як право на особисте життя, повагу до честі та гідності особи, а також обов'язково надавати правоохоронну допомогу, у разі порушення таких прав та свобод людини та громадянина.

Держава зобов'язується відшкодувати завдану їй громадянам матеріальну та моральну шкоду.

Особам, які постраждали від злочину торгівля людьми гарантується право на неупереджене ставлення з боку інших осіб, а також поважне та неупереджене ставлення.

Особам, які постраждали від злочину торгівля людьми гарантується право на конфіденційність, тобто їх імена та деталі пов'язані зі злочином не мають бути розголошені та оприлюднені.

Принцип означає право осіб, постраждалих від торгівлі людьми, на отримання допомоги незалежно від їх раси, кольору шкіри та релігійних вірувань.

Органи виконавчої влади мають співпрацювати між собою для кращої та оперативнішої роботи.

Законодавчі акти, які встановлюють статус перебування іноземних громадян на території України є: Конституція України, Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 року, [30] Кодекс України про адміністративні правопорушення, [31] Кодекс адміністративного судочинства України, [32] Закон України «Про імміграцію» від 07.06.2001 року, [33] Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11.12.2003 року, [34] Закон України

«Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 року, [35] Постанова КМУ від 08.04.2009 року № 322 «Про затвердження Порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства», [36] Порядок оформлення і видачі посвідки на тимчасове проживання, затверджений наказом МВС України від 23.08.2011 року № 602, [37] Постанова КМУ від 01.06.2011 року №567 «Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію», [38] Закон України «Про громадянство України» від 18.01.2001 року, [39] Постанова КМУ від 15.02.2012 року №150 «Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України», [40] та багато інших.

Права людини та громадянина також закріплюються і в міжнародних актах, що є складовою гарантією її захисту. Наприклад, в Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права (1966) [13], у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (1966) [12], Конвенції про права дитини (1989) [11], Конвенції про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами (1949) [15], в Загальній декларації прав людини (1948) [16], та багатьох інших.

Стаття 3 Загальної декларації про права людини зазначає, що: «Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність». [16]

Стаття 4 даної конвенції зазначає, що: «ніхто не повинен бути в рабстві або у підневільному стані; рабство і работоргівля забороняються в усіх їх видах». [16]

В статті 5 конвенції зазначається, що: «ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання». [16]

Для дотримання основоположних прав та свобод людини, які було зафіксовано даною декларацією, Рада Європи у 1950 році прийняла Конвенцію

про захист прав людини і основоположних свобод та багато інших міжнародних документів, які зафіксували права людини і громадянина. [17]

Спочатку розглянемо державні органи та структури, які беруть участь і протидії торгівлі людьми.

Першим та основним органом є - консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми, його діяльність регулюється постановою Кабінету Міністрів України «Про консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми». [21]

Наступним, але не менш важливим органом є Міністерство внутрішніх справ України.

До його структури належать різні підрозділи та департаменти, але нас найбільше цікавить підрозділ по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми.

Міністерство соціальної політики переважно має попереджувальні завдання, такі як:

1.Реалізувати контрольні та наглядові функції за підприємствами, які займаються працевлаштуванням українців закордоном;

2.Здійснювати допомогу із працевлаштування молоді після закінчення вузів, що звертається по допомогу у Службу зайнятості;

3.Надавати профорієнтовані послуги з підвищення кваліфікації безробітних, а також молоді, та інші.

Уповноважений Верховної ради України з прав людини.

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» головним завданням омбудсмена є захист прав та свобод людини та громадянина, які затверджуються в Конституції України та міжнародних актах, ратифікованих Україною. Омбудсмен зобов'язується запобігати будь яким порушенням у сфері дотримання прав та свобод людини,

а також здійснювати постійний контроль щодо приведення законодавства України у відповідність з міжнародними актами та Конституцією у сфері дотримання основоположних прав людини та громадянина. [28]

Висновки

У дипломній роботі автором здійснено комплексне дослідження проблем кваліфікації злочину торгівлі людьми та інших незаконних угод щодо людини. Проведений у дослідженні аналіз дозволяє зробити ряд наступних висновків. Було визначено поняття «Торгівлі людьми» та інших незаконних угод щодо людини.

Розкрито зміст поняття «Вербування людини» та «Переміщення людини»; досліджено поняття «Переховування людьми»; визначено поняття «Передача людини» та «Одержання людьми» у законодавстві України; проаналізовано проблему торгівлі людьми та засоби протидії їй в інших країнах; визначено принципи протидії злочину торгівлі людьми; встановлено організації, які беруть участь у протидії торгівлі людьми; досліджено особливості взаємодії між країнами стосовно припинення торгівлі людьми та інших незаконних угод щодо людини.

Торгівля людьми визначається, як здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. [2]

Головні фактори, які зумовлюють злочин торгівлю людьми можна звести до основних трьох елементів:

- 1) низький рівень економічного життя в країні походження;
- 2) постійний попит на міграцію за кордом з метою поліпшення економічного становища;
- 3) в країні міграції наявний постійний попит на об'єкти експлуатації.

Основну схему злочину торгівлі людьми складають три елементи:

- 1) вербування – це здійснювані за допомогою обману або примусу дії злочинців з метою схилити об'єкт до бажаних ними дій;

2) переміщення – це ввезення в іншу чи переміщення у межах однієї країни особи постраждалої від торгівлі людьми законним чи незаконним шляхом;

3) експлуатація – це примус до різних видів діяльності особи.

Предметом злочину не є складові частини, тканини чи органи людини, ним являється сама людина. Тому виходячи з вище зазначеного, якщо правопорушники намагаються продати труп людини, чи органи чи інші складові, такі вчинки можуть бути кваліфіковані лише як замах на торгівлю людиною і це лише у випадку неусвідомлення правопорушниками смерті людини. Якщо, наприклад, жінка намагається вчинити якусь незаконну угоду щодо своєї ще ненародженої дитини, це буде кваліфікуватися як замах на торгівлю людьми.

Об'єктивна сторона злочину проявляється у наступних формах: 1) Торгівля людиною; 2) Здійснення будь якої іншої незаконної угоди щодо людини; 3) Переміщення; 4) Вербування; 5) Переховування; 6) Одержання людини; 7) Передача людини.

Суб'єктивна сторона злочину торгівлі людьми полягає у вині у формі прямого умислу.

Суб'єктом даного злочину є особа фізично осудна, яка досягла шістнадцяти річного віку на момент його вчинення, відповідно до статті 149 КК України яка передає особу, постраждалу від злочину, так і особа, яка отримує, переміщує, вербує та переховує постраждалих від торгівлі людьми осіб.

Вербування – це здійснювані за допомогою обману або примусу дії злочинців з метою схилити об'єкт до бажаних ними дій. Під метою мається на увазі: для злочинців, які торгують людьми, переміщення та в'їзд до місця призначення є лише другою, а не заключною стадією, до якого належать вербування, переміщення та утримання з метою майбутньої експлуатації для отримання наживи.

Головну роль в цьому злочині відіграє вербувальник - особа, яка обманним шляхом втягнула постраждалу особу в подальшу експлуатацію з метою отримання прибутку від постраждалої особи. До основних завдань вербувальника належить переконати особи у виїзді до іншого регіону чи до іншої країни, допомогти з виїздом за кордон за допомогою підроблених документів, а в особливих випадках безпосередньо передати до рук покупця чи посередника. Коли вербувальник запрошує особу на виконання певних робіт, точна інформація ніколи не надається, наприклад, потрібна людина для роботи на будівництві, в нічному клубі чи помічник для ведення домашнього господарства. Гарантують харчування та проживання за рахунок роботодавця.

Переміщення – це ввезення в іншу чи переміщення у межах однієї країни особи законним чи незаконним шляхом, постраждалої від торгівлі.

Найчастіше дана дія здійснюється вербувальником – особою, яка обманним шляхом втягнула постраждалу особу в подальшу експлуатацію з метою отримання прибутку від постраждалої особи. Також переміщення можуть здійснювати інші особи.

Відповідно до останніх нововведень статті 149 КК України, переміщення є факультативною ознакою злочину. Переміщення вважається закінченим злочином з моменту остаточної зміни місця потерпілою особою від торгівлі людьми.

Перевезення через державний кордон України – це дії направлені на перевезення певної особи чи групи осіб через умовну лінію кордону України з метою уникнення державної реєстрації даних осіб, будь якими способами поза належними пропускними пунктами.

Після прибуття в країну призначення постраждалу особу передають від одного злочинця – іншому, досить часто передача коштів відбувається при самому постраждалому, а він навіть не усвідомлює, що кошти передаються за його майбутню тяжку працю на господаря.

Переховування починається з моменту обмеження потерпілої особи у її фізичних контактах з іншими людьми, а особливо з контролюючими органами,

що знаходить своє вираження у організації приміщення для утримання потерпілої особи та навіть позбавленні волі.

Для переховування людини обов'язковою ознакою є скоєння дії одним із наступних способів: за допомогою шантажу, обману чи використання уразливого стану особи, а коли йдеться про кваліфіковані склади – з використанням чи погрозою використання насильства чи службового положення.

Передача та одержання постраждалої особи здійснюється шляхом передачі замовнику. На цьому етапі і приходиться усвідомлення всієї ситуації.

Наступним завданням для злочинців є змусити постраждалу особу коритися та виконувати поставлені перед нею задачі, тому слід розглянути способи впливу та примусу.

Виділяють наступні способи впливу та примусу:

- Боргова кабала;
- Погрози;
- Насильство;
- Шантаж.

Принципи протидії злочину торгівля людьми зазначаються в Законі України «Про протидію торгівлі людьми». Стаття 3 цього закону зазначає наступні принципи: відповідальність держави за своїх громадян, що Україна зобов'язується дбати та захищати своїх громадян, а також гарантувати та забезпечувати права та свободи. Особливо таких прав, як право на особисте життя, повагу до честі та гідності особи, а також обов'язково надавати правоохоронну допомогу, у разі порушення таких прав та свобод людини та громадянина.

Держава зобов'язується відшкодувати завдану їй громадянам матеріальну та моральну шкоду.

Особам, які постраждали від злочину торгівля людьми гарантується право на неупереджене ставлення з боку інших осіб, а також поважне та неупереджене ставлення.

Особам, які постраждали від злочину торгівля людьми гарантується право на конфіденційність, тобто їх імена та деталі пов'язані зі злочином не мають бути розголошені та оприлюднені.

Принцип означає право осіб, постраждалих від торгівлі людьми, на отримання допомоги незалежно від їх раси, кольору шкіри та релігійних вірувань.

Органи виконавчої влади мають співпрацювати між собою для кращої та оперативнішої роботи.

Законодавчі акти, які встановлюють статус перебування іноземних громадян на території України є: Конституція України, Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 року, [30] Кодекс України про адміністративні правопорушення, [31] Кодекс адміністративного судочинства України, [32] Закон України «Про імміграцію» від 07.06.2001 року, [33].

Першим та основним органом є - консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми, його діяльність регулюється постановою Кабінету Міністрів України «Про консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми». [21]

Уповноважений Верховної ради України з прав людини.

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» головним завданням омбудсмена є захист прав та свобод людини та громадянина, які затверджуються в Конституції України та міжнародних актах, ратифікованих Україною. Омбудсмен зобов'язується запобігати будь яким порушенням у сфері дотримання прав та свобод людини, а також здійснювати постійний контроль щодо приведення законодавства України у відповідність з міжнародними актами та Конституцією у сфері дотримання основоположних прав людини та громадянина. [28]

З метою посилення кримінально-правової боротьби з торгівлею людьми у роботі запропоновано внести наступні зміни до ст. 149 КК України:

1. Диспозицію частини першої ст. 149 КК України викласти у наступній редакції: "Торгівля людиною або здійснення будь-якої іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина".

2. Диспозицію ч. 2 ст. 149 КК України викласти в наступній редакції: "Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені з метою експлуатації потерпілого або з використанням його уразливого стану, або щодо неповнолітнього, або щодо кількох осіб, або повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній або іншій залежності, або поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства".

3. У диспозиції ч. 3 ст. 149 КК України після слів "організованою групою" додати слова "чи злочинною організацією".

4. У п. 1 Примітки до ст. 149 КК України слова "вилучення органів" доповнити словами "інших анатомічних матеріалів або речовин".

РЕЗЮМЕ

Кваліфікаційна робота Васильченко Дар'ї Сергіївни на тему: «Проблеми кваліфікації торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини».

У кваліфікаційній роботі Васильченко Дар'ї Сергіївни було визначено поняття «Торгівлі людьми» та інших незаконних угод щодо людини.

Розкрито зміст поняття «Вербування людини» та «Переміщення людини»; досліджено поняття «Переховування людьми»; визначено поняття «Передача людини» та «Одержання людьми» у законодавстві України; проаналізовано проблему торгівлі людьми та засоби протидії їй в інших країнах; визначено принципи протидії злочину торгівлі людьми; встановлено організації, які беруть участь у протидії торгівлі людьми; досліджено особливості взаємодії між країнами стосовно припинення торгівлі людьми та інших незаконних угод щодо людини.

В першому розділі роботи, який присвячується загальним положенням злочину торгівля людьми – було розкрито поняття торгівлі людьми, а також об'єктивні та суб'єктивні ознаки злочину. Також було проаналізовано кваліфікуючі ознаки злочину, передбаченого статтею 149 КК України.

У другому розділі роботи, в якому йдеться про інші незаконні угоди щодо людини – було виокремлено та досліджено поняття вербування людини, переміщення та переховування, проаналізовано поняття передачі та одержання людини, та розглянуто суміжні із торгівлею людьми злочини.

У третьому розділі піднімається важливе питання принципів протидії злочину торгівлі людьми. Висвітлюються законодавчі акти щодо протидії торгівлі людьми, як вітчизняні, так і міжнародні.

Окремо висвітлюються організації, які беруть участь у протидії торгівлі людьми.

У роботі обґрунтовано висновки теоретичного та практичного характеру щодо вдосконалення законодавства України, а також щодо застосування норм

міжнародного законодавства стосовно протидії та запобіганню злочину торгівлі людьми.

Ключові слова: торгівля людьми, міжнародне законодавство у сфері протидії злочину торгівля людьми, вербування людини, переміщення, переховування, передача людини, одержання.

SUMMARY

Qualification work of Vasilchenko Darya Sergeevna on the topic: "Problems of qualification of human trafficking and other illegal agreement on a person".

In the qualification work was defined the concept of "Human Trafficking" and other illegal agreements on human.

The meaning of the concepts "Human recruitment" and "Human movement" are revealed; the concept of "human concealment" is studied; the concepts of "Transfer of a person" and "Receipt by people" are defined in the legislation of Ukraine; the problem of human trafficking and means of counteracting it in other countries are analyzed; the principles of counteracting the crime of human trafficking have been determined; organizations involved in combating human trafficking have been identified; The peculiarities of cooperation between countries regarding the cessation of human trafficking and other illegal agreements on human beings have been studied.

In the first section of the work, which deals with the general provisions of the crime of trafficking in human beings, the concept of trafficking in human beings, as well as the objective and subjective features of the crime were revealed. The qualifying features of the crime provided for in Article 149 of the Criminal Code of Ukraine were also analyzed.

The second section, which deals with other illegal agreements on human beings, highlights and explores the concepts of human recruitment, transfer and concealment, analyzes the concepts of human transfer and receipt, and examines crimes related to human trafficking.

The third section raises an important question of the principles of combating the crime of trafficking in human beings. Legislation on combating trafficking in human beings, both domestic and international, is covered.

Organizations involved in combating trafficking in human beings are covered separately.

The paper substantiates the conclusions of theoretical and practical nature on the improvement of Ukrainian legislation, as well as on the application of international law on combating and preventing the crime of trafficking in human beings.

Key words: human trafficking, international legislation in the field of crime prevention, human trafficking, recruitment, transfer, concealment, transfer of a person.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 11.09.2020).
2. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, прийнятий резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_791#Text (дата звернення: 10.09.2020).
3. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 11.09.2020).
4. Конвенція МОП про примусову чи обов'язкову працю номер 29: Міжнародний документ від 28.06.1930 № 29 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_136#Text (дата звернення: 01.10.2020).
5. Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці: Міжнародний документ від 05.10.2000 №182 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_166#Text(дата звернення: 01.11.2020).
6. Конвенция о рабстве: Міжнародний документ 25.09.1926 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_857#Text (дата звернення: 01.11.2020).
7. Дополнительная конвенция об упразднении рабства, работоторговли и институтов и обычаев, сходных с рабством 7 вересня 1956 року, // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_160#Text (дата звернення: 01.11.2020).
8. Сімейний кодекс України, Закон від 10.01.2002 № 2947-III // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/conv#Text> (дата звернення: 01.11.2020).
9. Про охорону дитинства, Закон від 26.04.2001 № 2402-III// База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
10. Про протидію торгівлі людьми, Закон від 15.10.201 № 3739-VI // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text> (дата звернення: 01.11.2020).
11. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 01.11.2020).
 12. Міжнародний пакт про громадські та політичні права: Міжнародний документ від 16.12.1966 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 01.11.2020).
 13. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Пакт від 19.10.1973 № 2148-VIII // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 15.10.2020).
 14. Про затвердження Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року, Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 111 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/111-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.11.2020).
 15. Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами: Конвенція від 02.12.1949 № 995_162 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162#Text (дата звернення: 04.11.2020).
 16. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 06.11.2020).
 17. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 06.11.2020).
 18. Гаазька міністерська декларація європейських рекомендацій щодо ефективних заходів по запобіганню та боротьбі з торгівлею жінками з метою сексуальної експлуатації: Міжнародний документ від 1997 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: http://lib.rada.gov.ua/DocDescription?doc_id=13034
 19. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності Міжнародний документ від 15.11.2000 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789/ed20001115#Text (дата звернення: 07.11.2020).

20. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_791#Text (дата звернення: 07.11.2020).
21. Про консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2007 № 1087 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.11.2020).
22. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок Міжнародний документ від 06.10.1999 // База даних «Законодавство України» /ВР України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text (дата звернення: 07.11.2020).
23. Про організацію діяльності спецпідрозділів по боротьбі з організованою злочинністю, Наказом МВС України від 05.10.2011 № 724 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0822-11#Text> (дата звернення: 07.11.2020).
24. Про Державну прикордонну службу України, Закон від 03.04.2003 № № 661-IV // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (дата звернення: 09.11.2020).
25. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 281 // База даних «Законодавство України» /ВР України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2020).
26. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423 // База даних «Законодавство України» /ВР України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2020).
27. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630 // База даних «Законодавство України» /ВР України URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2020).
28. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Закон від 23.12.1997 № 776/97-ВР // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 09.11.2020).
29. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики № 117: Міжнародний документ від 22.06.1962 № 117 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_016 (дата звернення: 13.11.2020).
30. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства Закон від 22.09.2011 № 3773-VI // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text> (дата звернення: 09.11.2020).
31. Кодекс України про адміністративні правопорушення Закон від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 01.11.2020).
32. Кодекс адміністративного судочинства України Закон від 06.07.2005 № 2747-IV // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 02.11.2020).
33. Про імміграцію Закон від 07.06.2001 № 2491-III // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text> (дата звернення: 02.11.2020).
34. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні Закон від 11.12.2003 № 1382-IV // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text> (дата звернення: 04.11.2020).
35. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту Закон від 08.07.2011 № 3671-VI // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> (дата звернення: 05.11.2020).
36. Про затвердження Порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2009 № 322 // База даних «Законодавство України» /ВР України URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.11.2020).
37. Про затвердження Порядку оформлення і видачі посвідки на тимчасове проживання Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2011 № 602 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1110-11#Text> (дата звернення: 05.11.2020).
38. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 567 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.11.2020).
39. Про громадянство України Закон від 18.01.2001 № 2235-III // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення: 06.11.2020).
40. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2012 № 150 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.11.2020).
41. Рекомендація щодо рівних можливостей та рівного ставлення до працівників чоловіків і жінок: працівники із сімейними обов'язками №165: Міжнародний документ від 23.06.1981 № 165 // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_275 (дата звернення: 07.11.2020).
42. Україна як країна призначення для торгівлі людьми. Матеріали для практичного використання працівниками прикордонної служби, правоохоронних органів та суддями / Васильєва М. О., Касько В. В., Орлеан А. М., Пустова О. В. — К. : Фенікс, 2012. — 120 с.
43. Посібник для співробітників Державної прикордонної служби України з питань протидії торгівлі людьми / [упор. Васильєва М. О., авт. Лисенко І. П., Орлеан А. М.]. — К.: Тютюкін, 2010. — 160 с.
44. Act No. 326/1999 Coll., on the Residence of Aliens in the Territory of the Czech Republic//http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/1999/326999/Sb_326999_-----_.php.
45. Методичні рекомендації щодо розкриття злочину, передбаченого ст. 149 КК України «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини». —

- Головне слідче управління Міністерства внутрішніх справ України. — К., 2009. — 66 с.
46. Пам'ятка працівнику міліції України про перебування біженців в Україні. — К.: УВКБ ООН, 2009. — 48 с.
 47. «Порядок надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які тимчасово перебувають на території України», затверджений Постановою КМУ від 22.06.2011 № 667.
 48. Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000. Public Law 106–386 — Oct. 28, 2000. // <http://www.state.gov/documents/organization/10492.pdf>.
 49. Нелегальна міграція та торгівля жінками у міжнародно-правовому контексті/ За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, (Київ, 2001р.).
 50. Посібник для співробітників Державної прикордонної служби України з питань виявлення та припинення злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми / Полежаєв М. Л. — К. : Тютюкін, 2011. — 104 с.
 51. Протидія торгівлі людьми в Україні: матеріали для практичного використання працівниками правоохоронних органів та суддями / [Васильєва М. О., Орлеан А. М., Стрекалов Є. Ф. та ін.]. — К. : Тютюкін, 2009. — 112 с.
 52. Картуш А. руководящие принципы по пересмотру законодательства против торговли людьми (БДИПЧ/ОБСЕ Варшава, 2003 г.).
 53. Международная организация труда «Торговля людьми и эксплуатация принудительного труда. Руководство для законодательных и правоохранительных органов» — Целевая программа борьбы с принудительным трудом 2005 г.
 54. Інструкція про визначення порядку дій посадових осіб Державної прикордонної служби України під час видворення за межі України іноземців та осіб без громадянства, затриманих у межах контрольованих прикордонних районів під час спроби або після незаконного перетинання державного кордону в Україну, затверджено наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України від 04.11.2004 № 798.
 55. Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2005. H.R.972. // <http://www.state.gov/g/tip/laws/61106.htm>.
 56. Посібник для співробітників правоохоронних органів з питань виявлення, розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми / [авт. Холмс П.; ред. рада: Ільковець Л. Б.(голова) та ін.]. — К. : Тютюкін, 2009. — 512 с.
 57. Женщины становятся товаром: Монография, Торговля женщинами в Израиле: центр помощи иностранным рабочим (Хайфа, 2003 г.).
 58. Сухарев А.Я., большой юридический словарь (Москва, 2001 г.).

59. Ярошенко О. М. До питань про співвідношення норм міжнародного і національного трудового права : Монографія. Харків : УДК 349.2:340.134, 2004. 192 с.
60. Топорнін Б.Н. Європейське право. М., 1998. С. 465, 264-309.